

Élelmiszerek által közvetített megbetegedések alakulása 2011-ben

A 2011. évben bejelentett élelmiszer eredetű megbetegedések vizsgálatát és nyilvántartását változatlan joghátterrel, „Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről” szóló 2008. évi XLVI. törvény felhatalmazása alapján végezte az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv. A kivizsgálások szakmai háttérét „az élelmiszer közvetítette megbetegedések és azok gyanújának vizsgálatához az élelmiszerláncban” című útmutató biztosította.

A 2008. évi XLVI. törvény, valamint „a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről” szóló 62/2011. (VI.30.) VM rendelet az élelmiszer-vállalkozó kötelezettségeként írja elő a tudomására jutott esemény bejelentését. Az év során több élelmiszer-vállalkozó jogkövető magatartást tanúsítva, maga jelentette a megbetegedés gyanút, de a bejelentések döntő része továbbra is az ÁNTSZ-től érkezett.

A **2011. évben bejelentett események** adatait az alábbi táblázatban foglaltuk össze. A bejelentett események nem mindegyike bizonyult a vizsgálatok alapján élelmiszer eredetűnek, ebből adódik a bejelentett és nyilvántartott adatok eltérése.

Bejelentett- és nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések száma, 2008 - 2011.

év	Bejelentett			Nyilvántartott			
	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Meghalt
	s z á m a						
2008.	83	2265	175	67	1811	164	2
2009.	79	1124	89	50	1035	75	1
2010.	106	2416	109	43	1409	78	0
2011.	95	1783	167	49	1140	105	0

A nyilvántartott adatok az élelmiszerláncban (élelmiszeripar, élelmiszer-kereskedelem, étkeztetés-vendéglátás) előállított és forgalomba hozott élelmiszerek közvetítette megbetegedéseket mutatják. Háztartásban készült ételek fogyasztását követő megbetegedések a nyilvántartásunkban nem szerepelnek, azok vizsgálatára az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv nem jogosult.

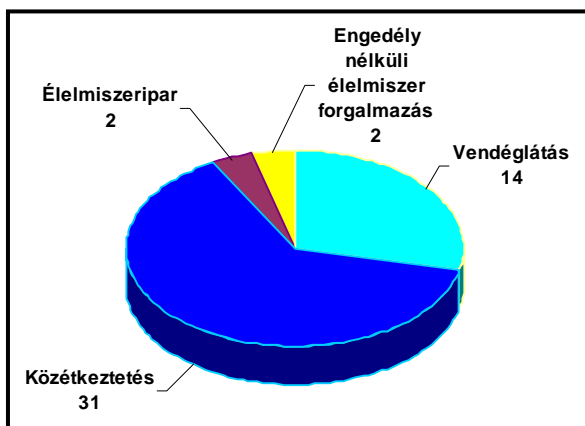
A 2011-ben nyilvántartott események száma magasabb, mint 2010-ben (49:43), a betegszám azonban alacsonyabb (1140:1409), a kórházi ápoltak száma emelkedett (105:78). A betegek és a kórházban ápoltak számának aránya magasabb, mint az előző évben volt (2011-ben 9,2 %, 2010-ben 5,5 %). Ez azonban nem arra utal, hogy a megbetegedések súlyosabb lefolyásúak voltak, csupán egy ifjúsági táborban történt tömeges esemény kapcsán – más elhelyezés hiányában - minden beteget (44 fő) kórházba szállították, holott többségük állapota ezt nem feltétlenül indokolta.

Halálos kimenetelű esemény nem történt.

A 2010. évi adatokhoz viszonyítva **kevesebb volt a tömeges esemény** (2011-ben: 11, 2010-ben: 16), és **csaknem felére csökkent a tömeges események kapcsán megbetegedettek száma** (2011-ben: 642, 2010-ben: 1148).

Az események és megbetegedettek megoszlása a megbetegedést okozó étel származási helye szerint, 2011.

Események

Megbetegedések

Az előző évekhez hasonlóan 2011-ben is a **közétkeztetésben történt a legtöbb esemény, az összes eseményhez képest évről-évre emelkedő arányban** (2011-ben 63,3 %, 2010-ben 53,5 %, 2009-ben 44 %). Az eseményekhez tartozó betegszám azonban csökkent a tavalyi adathoz viszonyítva (2011-ben: 942, 2010-ben: 1102, 2009-ben: 841). Az összes beteg 82,6 %-a betegedett meg közétkeztetésben készített étel fogyasztását követően, a betegeknek 8,5 %-a került kórházba.

Az események 28,6 %-át vendéglátásban készült étel közvetítette, 2010-ben ez az arány lényegesen magasabb (41,9 %) volt. A szektorból kikerült betegek száma is jelentősen csökkent (2011-ben 171; 2010-ben 293), és a kórházi ápolási arány (11,4 %) is lényegesen kedvezőbb volt, mint 2010-ben (19,2 %).

A vendéglátóipari eseményeket legtöbbször maguk a betegek jelentik be.

2 esetben engedély nélkül forgalmazott élelmiszer közvetített megbetegedést. Az egyik esetben magánháztartásban készült, közterületen árusított, húsvéti füstölt sertéshús termékek nyersen fogyasztása következtében 3 ember betegedett meg, botulizmusban. A további megbetegedések megakadályozása érdekében az élelmiszerlánc felügyeleti hatóság a maradék élelmiszereket elkobozta, lakossági felhívást tett közzé, és ismeretlen tettes ellen feljelentést tett a rendőrségen. A betegek véréből és a füstölt vesepecsenyéből a laboratóriumok kimutatták a Cl. botulinum toxint.

Másik esetben 4 személy kullancs-encephalitis megbetegedését feltehetően az engedély nélkül, házalással forgalomba hozott nyers tehéntej fogyasztása okozta. A tünetek hasonlósága és a megbetegedések időpontja közös eredetre utalt, de az állatállomány vérmintáiból a laboratóriumi vizsgálat során nem sikerült kimutatni a kórokozót.

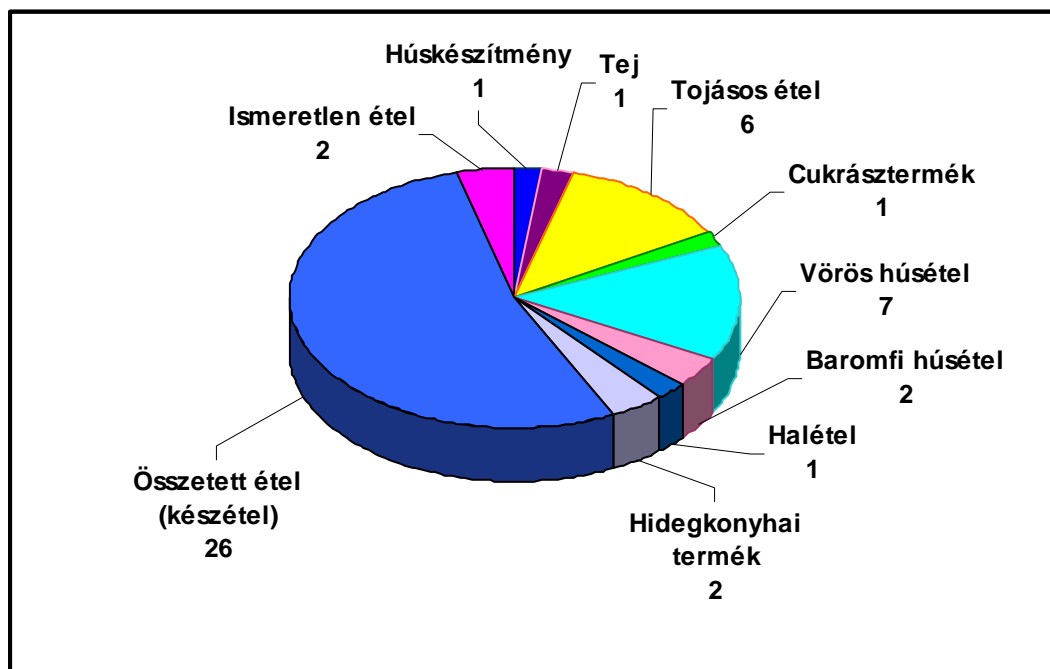
2011-ben **élelmiszeriparban előállított élelmiszer** fogyasztására visszavezetett esemény **2 esetben történt.** (2010-ben nem volt ilyen eset, 2009-ben és 2008-ban 3 -3 esemény volt.)

Egyik alkalommal hidegkonyhai termelő üzem által előállított és kiszállított termékeket családi ünnep keretében fogyasztott **12 fő**, a fogyasztók **mindegyike megbetegedett**. Az ételek maradékaiból, valamint az előállító helyen megmintázott termékek laboratóriumi eredményei nagyfokú szennyezettséget, 10^6 mennyiségű mikrobaszámot mutattak, és az üzemben végzett helyszíni vizsgálat tapasztalatai is alátámasztották a megbetegedés kialakulását.

A másik alkalommal **engedéllyel rendelkező üzemben előállított disznósajt** fogyasztása 8 személy súlyos megbetegedéséhez vezetett, 5 beteg kórházba került. A laboratóriumi élelmiszer vizsgálatok Salmonella pozitív eredményei igazolták a megbetegedések élelmiszer eredetét. A létesítmény működését az üzemvezető – még a hatóság értesítése előtt – felfüggesztette, és a terméket visszahívta a forgalomból. A hatóság feltárta a fertőző forrást és elvégeztette az üzemben szükséges technológiai korrekciókat.

2011-ben **kistermelői élelmiszer** fogyasztás következtében nem történt megbetegedés, 2010-ben 1, 2009-ben és 2008-ban 2-2 esemény történt.

Az események csoportosítása közvetítő élelmiszer szerint, 2011.

A megbetegedések előidőzésében csökkent a baromfi húskételek előfordulása (2011-ben 2, 2010-ben 7 esemény), de emelkedett a vörös húskételek – 1 eset kivételével sertéshús - által közvetített események száma (2011-ben 7, 2010-ben 4 esemény). Legtöbb eseményben (53,1 %) valamilyen konyhai készétel szerepelt.

A tojás fertőzést közvetítő szerepe 6 esetben merült fel. 3 kiemelkedő tojás-esemény gyermekétkeztetésben történt, közülük 2 tömeges méretű volt, 30 és 40 fős megbetegedéssel. Egy csoportos (11 fős), óvodai megbetegedés nyomán követéses vizsgálata Salmonellával fertőzött ipari tojáslé és 2 fertőzött baromfiállomány feltárásához vezetett. A fertőzés eredetének gyors feltárása, a tojóállománnyal kapcsolatos járványügyi intézkedések, a tojáslé gyártásának teljes technológiai felülvizsgálata és korrekciója további megbetegedések megelőzését szolgálták.

Az élelmiszer eredetű események 42,9 %-át Salmonella baktériumok okozták (2010-ben ez az arány 37 % volt). A **magas mikróbaszám, ill. feltételes kórokozók által kiváltott megbetegedések** aránya tárgyévben 22 % volt, magasabb a 2010. évi (16 %) adatnál.

Az események kiemelkedő jelentőségűek, mert a nem kórokozó mikrobák 7 tömeges közétkeztetési- és 1 csoportos élelmiszeripari esemény kialakulásában játszottak szerepet.

A laboratóriumi eredmények az ételkészítés környezetének nem megfelelőségére és a dolgozók hiányos higiénés szemléletére utalnak. Egy tömeges esemény vizsgálatánál új probléma került felszínre, a mosogatáshoz, takarításhoz, kéztisztításhoz alkalmazott - minőségmegőrzési határidőn belüli - fertőtlenítőszer nem rendelkezett fertőtlenítő hatással. Az engedélyező hatóságnál kezdeményeztük a szerek hatásának felülvizsgálatát.

Az események 37 %-ában (2010-ben 33 %-ban) a betegséget kiváltó mikrobák az étel elkészítését követően kerültek a késztermékekbe, amikor már nem következett további mikrobaölő hatású konyhatechnológiai művelet.

Az élelmiszer eredetű megbetegedések felderítő vizsgálatait követően összesen **12.255.060.-Ft bírság** kiszabására került sor. A legmagasabb összeg 3.000.000 Ft élelmiszerlánc-felügyeleti bírság volt.

A megbetegedés közvetítésével gyanúsított élelmiszer-tétel zárolására 6, étkeztetést végző létesítmény működésének felfüggesztésére 7 esemény kapcsán került sor.

Összefoglalva, a 2011. évi adatokból megállapítható, hogy az élelmiszer eredetű megbetegedési **események száma emelkedett**, de az események kapcsán megbetegedettek száma csökkent az előző évihez képest, továbbá nincs meghatározó változás az érintett létesítmények és élelmiszerek körében.

Összeállította: az MgSZH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság, Vendéglátás- és Étkeztetés - Felügyeleti Osztálya.